Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Map

Voordracht voor de dagmappen wethouders Mbarki en Van Weyenberg van 18 augustus 2025

Portefeuille

Economische Zaken en Cultuur + Grond & Ontwikkeling en Ruimtelijke Ordening

Agendapunt

N.v.t.

Tekst van openbare besluiten wordt gepubliceerd

Onderwerp

Kennisnemen van de voorbereiding voor het gesprek met de heer Gerben Edelijn, CEO en [redacted] op 25 september 2025 om 10:30 uur op het stadhuis.

Gevraagde beslispunten

Kennisnemen van de aanleiding en voorgestelde gespreksonderwerpen voor het gesprek.

Aanleiding

Thales NL heeft o.a. vestigingen in Hengelo, Enschede, Huizen, Delft, Den Haag en Eindhoven. In Huizen is de SIX divisie gehuisvest, dit is een onderdeel dat zich richt op het ontwikkelen van veilige informatie- en communicatiesystemen voor defensie, veiligheid en landtransport. De activiteiten bestaan uit software/hardware engineering dat is ondergebracht in een kantoorgebouw en assemblage/productie die plaatsvindt in een bedrijfshal. Het bedrijf is tot de conclusie gekomen dat de locatie Huizen niet meer aansluit bij haar strategie en groeiplannen waarin het aantrekken van engineering talent en gespecialiseerde technici essentieel is.

Na een grondige locatiestudie is Amsterdam Zuidoost (Amstel III) naar voren gekomen als voorkeurslocatie voor een nieuwe engineering hub en een industrie hub binnen loopafstand van elkaar. Het kantoorgebouw TreeCity (5000-6000 m2) aan de Hullenbergweg 81 is geschikt voor de engineering hub en het Holterbergdistrict (Ventura City) biedt op korte termijn mogelijkheden om de assemblage activiteiten vanuit Huizen te verplaatsen en op middellange termijn, na nieuwbouw van bedrijfspanden met een hoogte van 10m, de mogelijkheid om er aanvullende assemblage activiteiten gerelateerd aan scheepsbouw voor de marine te huisvesten.

Thales NL heeft op vrijdag 5 september de plannen gepresenteerd aan het bestuur van Thales Group in Frankrijk. Besloten is dat Thales NL door mag gaan met de plannen in Amsterdam maar ze hebben huiswerk meegekregen voor wat betreft de financiële onderbouwing van de plannen en vragen over onzekerheden rondom de transformatie van het Holterbergdistrict.

Zowel directies EZC als G&O zien de komst van Thales naar Amsterdam als een kans is om een stuk hoogwaardige kennisintensieve- en maakindustrie te realiseren in Amsterdam Zuidoost. De aanwezigheid van Thales kan bovendien een aanzuigende werking hebben op

gelijkwaardige activiteiten en bedrijven naar het gebied wat de herontwikkeling van het district ten goede komt.

Op initiatief van Amsterdam Trade & Invest (AT&I) is Thales NL voorgesteld om in deze fase van het besluitvormingsproces op bestuurlijk niveau kennis te maken met de Gemeente Amsterdam ter voorbereiding op de definitieve besluitvorming in de board meeting van Thales Group op 29 september. Gerben Edelijn heeft deze uitnodiging ter harte genomen waarna AT&I in overleg met zijn team de onderwerpen heeft bepaald voor het gesprek.

Gespreksonderwerpen

1. Kennismaking.
2. Toelichting op bedrijfsactiviteiten van Thales Group wereldwijd en Thales NL in Nederland en Huizen, en de reden van de beoogde verhuisplannen.
3. Uitdagingen met betrekking tot de realisatie van een industrie hub in het Holterbergdistrict waar weliswaar een aantal panden staan die geschikt zijn qua omvang en hoogte maar in zeer verouderde staat verkeren. Hiervoor dient een tijdelijke huursituatie te worden uitgewerkt. Bovendien moeten er scenario's worden gemaakt voor de lange termijn omdat de situatie complex is. In de loop van 2026 zal de erfpacht en het eigendom van opstallen in het gebied overgaan van Urban Industrial naar Ventura City indien zij de financiering rondkrijgen nadat de investeringsnota is goedgekeurd door de gemeenteraad.
   Thales neemt met deze verhuizing naar Amsterdam een besluit voor de lange termijn en wenst zich een beeld te vormen van de wijze waarop het gemeentebestuur naar het Holterbergdistrict kijkt ongeacht de uitkomst van de besluitvorming over de investeringsnota en de beoogde transformatieplan van Ventura City.
4. De engineering hub zal na verloop van tijd werk bieden aan 660 getalenteerde software en hardware engineers. Thales is maatschappelijk betrokken en ontplooit allerlei initiatieven die maatschappelijk verantwoord zijn.
   Ze bespreken graag wat het bedrijf en de gemeente Amsterdam voor elkaar kunnen betekenen en waar ze zouden kunnen bijdragen aan de uitdagingen van de stad.

Deelnemers

Gerben Edelijn (CEO TNL en Lid van de RvC van OOST NL)

5.1, 2, e

5.1, 2, e

5.1, 2, e

Sofyan Mbarki, Wethouder EZC en MBO en toeleiding arbeidsmarkt

Steven van Weyenberg Wethouder G&O en R&D

Ilknur Dönmez, Directeur EZC

EZ&C

EZ&C

Richard Emmerink of , directeur

G&O

, Amstel III G&O

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Map

Gebiedsontwikkeling Holterbergdistrict (Amstel III bedrijvenstrook) en Amstel III kantorenstrook

Holterbergdistrict

Het gebied is momenteel een bedrijventerrein met milieucategorie 3.1 (gelijk aan de vestiging van Thales in Huizen). De gebiedsontwikkeling Holterbergdistrict kenmerkt zich door intensivering en verduurzaming van bedrijvigheid, waarmee ruimte wordt gecreëerd voor het uitbreiden van de hoogstedelijke kern Arenapoort. Het investeringsbesluit hierover wordt komend najaar aan het College voorgelegd om vrij te geven voor inzage. De investeringsnota is primair noodzakelijk voor het bevestigen van de plannen om andere functies dan bedrijvigheid (wonen, voorzieningen) toe te voegen. In het geval de Investeringsnota onverhoopt niet zou worden bekrachtigd, dan is de vestiging van Thales nog steeds goed mogelijk, zelfs binnen het huidige omgevingsplan (vanzelfsprekend afhankelijk van de exacte plannen die Thales dan heeft voor nieuwbouwontwikkeling). Voor de korte termijn zijn de locaties die Thales op het oog heeft beschikbaar. Voor de lange termijn kunnen met de huidige erfpachter Urban Industrial, Ventura en/of eventueel een andere partij nadere afspraken worden gemaakt voor de ontwikkeling van het beoogde multi tenant gestapelde bedrijfsgebouw of voor een taylor made, single tenant gebouw voor bedrijfsruimte (en zonodig kantoor) ten behoeve van Thales.

Wethouders kunnen uitspreken vertrouwen te hebben in voorspoedige besluitvorming over de Holterbergdistrict en bevestigen dat in het huidige omgevingsplan nog de nodige ruimte zit voor nieuwbouwontwikkeling op het bedrijventerrein en indien bij het onverhoopt uitblijven van het investeringsbesluit en de gewenste ontwikkeling van Thales toch niet blijkt te passen in het huidige omgevingsplan gemeente positieve grondhouding heeft t.a.v. aanpassing van het omgevingsplan (voorwaardelijk is dan wel dat deze ontwikkeling niet de geplande woningbouw in de omgeving beperkt).

Amstel III Kantorenstrook

Het kantorencomplex Tree City, waar Thales haar oog op heeft laten vallen, is gelegen in Amstel III kantorenstrook, Bullewijk. Hoewel transformatie op deze locatie naar woningbouw/ een complete stad op deze locatie op mogelijk is, zijn daar nu geen plannen voor en nu ook niet te verwachten. Het vestigen van Thales in dit kantoorpand past prima in de gefaseerde ontwikkeling die dit gebied ondergaat.

Achtergrond

Beschrijving activiteiten Thales Nederland

De Thales Group ontwikkelt technologische toepassingen op het gebied van lucht- en ruimtevaart, defensie, cybersecurity en digitale identiteit. Binnen dit concern is Thales NL gespecialiseerd in de ontwikkeling, productie en integratie van complexe high tech systemen voor de defensie- en veiligheidsindustrie. Deze systemen zien bijvoorbeeld toe

op radar, command & control, communicatie systemen en cybersecurity. In 2023 waren bij Thales 2.278 medewerkers (fte) in dienst. Het hoofdkantoor is gevestigd in Hengelo en daarnaast heeft Thales kantoren in Huizen, Delft en Eindhoven.

Geschiedenis Thales Nederland

De voorloper van Thales is in de jaren ‘20 in Nederland opgericht onder de naam NV Hazemeijers fabriek van Signaalapparaten. In 1945 is het vernielde bedrijf in beslag genomen door de Staat der Nederlanden en heropgebouwd. In 1957 is het bedrijf onderdeel geworden van het Philips concern, waarbij de staat een belang behield van 1%. Uiteindelijk heeft Philips haar belang verkocht aan Thomson CSF, de voorloper van Thales Group (momenteel voor ruim 25% in handen van de Franse staat) en is het onderdeel Hollandsche Signaalapparaten uiteindelijk omgedoopt tot Thales Nederland

Betrokkenheid van staten is kenmerkend voor de defensiemarkt

Tot 2023 leverde Thales zowel aan de transportsector als aan de defensiemarkt. De transporttak is in 2023 verkocht. Sindsdien is 98% van de omzet van Thales afkomstig uit de defensiemarkt. Binnen deze markt zijn met name bedrijven actief waarvan een overheid (gedeeltelijk) aandeelhouder is. Eén van de redenen waarom binnen die markt veel bedrijven actief zijn waarvan een staat een aandeelhouder is, is omdat overheidsaandeelhouderschap als een blijk van vertrouwen dient richting andere overheden die het defensiematerieel willen kopen.

Producten en kerncijfers

In 2023 bedroeg de omzet van Thales € 598 miljoen, daarvan komt een significant deel uit export. De totale winst bedroeg € 49,8 miljoen in 2023. Dit vertaalt zich in een rendement op het gemiddeld eigen vermogen van 3,2%. In 2022 en 2023 is dividend uitgekeerd. De staat ontving hiervan 1% (0,5 miljoen in 2023). In 2023 kwam 84% van de omzet van Thales uit export.

Governance

Thales Group is een naamloze vennootschap (NV). De Franse overheid is aandeelhouder van de Thales Group (26.6%) en heeft via het Ministerie van Defensie talloze samenwerkingen met het bedrijf.
Thales NL is een besloten vennootschap (BV). Het belang van de Nederlandse staat bedraagt 1%, en daarmee is de staat minderheidsaandeelhouder. De overige 99% van de aandelen is in handen van Thales Group. Aan het belang van 1% dat de staat heeft, zijn de gebruikelijke, maar geen bijzondere aandeelhoudersrechten verbonden. De invloed van de staat als aandeelhouder op Thales is daarmee beperkt

Maatschappelijk en publiek belang

Het publieke belang van aandeelhouderschap in Thales Nederland is productie van militaire technologie in Nederland en daarmee gepaard

gaande invloed. Het door Thales gediende publieke belang is gedefinieerd in de Defensie Industrie Strategie (DIS) en is gericht op het behoud van de ontwikkeling en productie van radartechnologie in Nederland. Daarnaast behoort radartechnologie tot de vijf Defensie innovatie focus gebieden die cruciaal zijn om de oorlog van morgen te winnen en waarin de Nederlandse industrie een belangrijke rol speelt. De komende jaren zal Defensie samen met industrie en andere stakeholders investeren in ecosysteemversterking van onder andere radartechnologie omdat dit essentieel is voor de krijgsmacht. Kortom, radartechnologie is en blijft van groot belang voor de krijgsmacht. Op die manier levert Thales een belangrijke bijdrage aan de nationale veiligheid.

Een sterke Nederlandse defensie-industrie draagt bij aan de internationale relevantie van Nederland

Met de aanhoudende Russische agressie op Europees grondgebied is het noodzakelijk dat de krijgsmacht zich voorbereidt op een grootschalig conflict ter voorkoming van
verdere oorlog in Europa. Het vergroten van productie- en leveringszekerheid en de wens voor versterkte samenwerking met de defensie-industrie wordt breed gedragen binnen het NAVO-bondgenootschap. De Russische invasie van Oekraïne is aanleiding geweest om de DIS in een nieuw geopolitiek daglicht te plaatsen. Het kabinet zet daarom in op versterking, bescherming en (internationale) positionering van de Nederlandse defensie- en veiligheidsgerelateerde technologische industriële basis (“NLDTIB”). Laatstgenoemde wordt hoofdzakelijk bereikt door deelname aan internationale ontwikkelingstrajecten. Dit levert een belangrijke bijdrage aan het behouden van een technologische voorsprong op tegenstanders.

Het feit dat Nederland toegang heeft tot hoogwaardige radartechnologie draagt eraan bij dat Nederland in internationaal overleg – bijvoorbeeld in NAVO-verband – kan participeren op hoog niveau. Door het beschikken over een niche capaciteit die essentieel is in de oorlog van morgen versterkt Nederland en haar krijgsmacht de toegevoegde waarde aan een gezamenlijk optreden binnen het bondgenootschap. Landen die zelf geen duidelijk aanwijsbare militaire bijdrage kunnen leveren, hebben doorgaans minder invloed in dergelijk internationaal overleg. Met de toenemende inzet voor gezamenlijke aanschaf en versterkte interoperabiliteit tussen de krijgsmachten van de bondgenoten is het van belang om deze positie te handhaven en is toegang tot radartechnologie dus ook gewenst. Bovendien kan Nederland hierdoor ook beter met andere landen samenwerken buiten radartechnologie om, bijvoorbeeld op gebied van marinebouw.

Bovenstaande overwegingen geven het publieke belang van toegang tot hoogwaardige radartechnologie weer. Juist op het gebied van die radartechnologie is Thales wereldwijd één van de belangrijkste spelers. Het publieke belang van Thales is vastgelegd in het (defensie)industriebeleid van het kabinet (in de DIS) , waarin expliciet is opgenomen dat het behoud van toegang tot radartechnologie een belangrijke prioriteit is. Bovendien betreft dit een innovatie focusgebied, zoals geïdentificeerd in de Uitvoeringsagenda Innovatie & Onderzoek.

Naast de defensiedoelen draagt Thales ook bij aan de economie en technologische capaciteiten van NL

De DIS benoemt daarnaast 11 prioritaire technologiegebieden. Dit zijn terreinen waarvan de overheid vindt dat ze van groot belang zijn voor het uitvoeren van de hoofdtaken en de missie van Defensie. Het is daarom van belang om deze technologie in Nederland zelf te kunnen ontwikkelen en produceren. Eén van die prioritaire technologiegebieden is sensortechnologie (waaronder radar). Deze prioriteit wordt nog eens onderstreept door het feit dat defensiesystemen vaak gebruik maken van radartechnologie. Wapensystemen voor vuurleiding hebben bijvoorbeeld radartechnologie nodig. Illustratief voor het belang van radartechnologie, ten opzichte van andere prioritaire technologiegebieden binnen het defensiedomein is het bestaan van ‘Nederland Radarland’. Dit is een platform waar bedrijven, kennisinstellingen en overheidspartijen gezamenlijk de beschikbaarheid van de meest geavanceerde radartechnologie voor defensietoepassingen nastreven.

Radartechnologie draagt bij aan inzet in het land-, zee-, lucht- en ruimtedomein. Voor de koppeling van radarsystemen met andere systemen die de Nederlandse krijgsmacht gebruikt, is toegang tot de daarvoor noodzakelijke technologie dan ook van belang.

Thales draagt met het project Polaris bij aan economisch en technologisch leiderschap op het gebied van complexe micro-elektronische ‘Radio Frequency’ (RF)-systemen voor MRI, radar en telecommunicatie. Dit project waarin Thales met Philips samenwerkt wordt medegefinancierd door het Groeifonds.

Maatschappelijke kritiek / Israël en Gaza

Thales is bekend met maatschappelijke kritiek en protestacties tegen fabrikanten van defensie- en wapensystemen en is zich bewust dat deze zich ook kunnen voordoen wanneer ze in Amsterdam zijn gevestigd. Het bedrijf wenst te zijner tijd graag geïnformeerd te worden hoe de gemeente Amsterdam (OOV), Politie en Openbaar Ministerie samenwerken bij het maken van risico analyses, wie te bellen bij dreiging om bescherming te bieden aan werknemers en eigendommen. Voor wat betreft de agenda van het kennismakingsgesprek op 25 september is uitdrukkelijk verzocht om het te beperken tot het investeringsproject mede gezien de beperkte tijd van het overleg.

De officiële verklaring van Thales Group (incl. Thales Nederland) rondom de situatie is Israël is als volgt.

Thales heeft geen dodelijke uitrusting, of enige uitrusting die de werking van een dodelijk systeem mogelijk maakt, aan Israëlische strijdkrachten of Israëlische fabrikanten geleverd.

In 2024 hebben we twee niet-dodelijke communicatiesystemen in de lucht geleverd aan een Israëlische fabrikant. Deze systemen zijn niet bedoeld voor Israëlische strijdkrachten, maar voor wederexport naar

derde landen die niet onderworpen zijn aan sancties van de Europese Unie. Beschuldigingen dat deze apparatuur is geïntegreerd in Israëlische militaire drones zijn niet waar. Bovendien zijn er geen andere leveringen van dit type aan de gang of gepland.

Thales herhaalt dat het strikt voldoet aan de Franse en internationale exportcontroleregels, evenals aan de huidige internationale sancties.

De non-profit organisatie Disclosure, een Franse non-profit onderzoeksjournalistiek-organisatie, betwijfelt dit zoals uit dit artikel blijkt. Disclose wordt geprezen omdat het diepgravende onderzoeken doet naar onderwerpen met publiek belang: milieu, mensenrechten, industriële praktijken, internationale samenwerking, etc. Disclose werkt samen met andere onderzoeksmedia, bijvoorbeeld Investigate Europe, Follow the Money. Hun onderzoeken worden opgepikt en besproken ook buiten Frankrijk.

Wapenhandel tussen Israël en de Europese Unie

Ondanks internationale druk om de deals te annuleren vanwege de oorlog in Gaza, bereikten de jaarlijkse wapenverkopen van Israël in 2024 een nieuw record.

Het directoraat Internationale Defensiesamenwerking van het Ministerie van Defensie, SIBAT, meldde dat de militaire export vorig jaar bijna $ 14.8 miljard bedroeg, vergeleken met $ 13 miljard in 2023 – het vorige record. In de periode 2018-2020 lag dit bedrag tussen de $ 7.5 en $ 8.5 miljard.

Hoewel ambtenaren van het ministerie hun bezorgdheid hebben geuit over het feit dat sommige regeringen, met name in West-Europa, wapendeals met Israël annuleren of sancties opleggen aan Israëlische defensiebedrijven vanwege de oorlog in de Gazastrook, blijft het aantal wapendeals toenemen. "Dit is het hoogste cijfer ooit gemeten en het is het vierde jaar op rij dat er een nieuw record is gevestigd voor de Israëlische defensie-export", aldus het ministerie.
Het ministerie voegde toe dat deze recordverkoopcijfers te danken zijn aan "ongekende operationele successen, in combinatie met de gevechtservaring die Israëlische producten tijdens de oorlog hebben opgedaan."

Er wordt gezegd dat luchtafweersystemen, raketten en granaten het grootste deel van de export vormen.

Ambtenaren geven niet aan welke landen het meest kochten, maar ze maakten wel bekend dat Europa in 2024 de grootste koper was met 54% van de totale export, dat is een kleine $ 8 miljard.

Volgende processtappen

N.v.t.

Participatie

Nummer VN

Directie

Gemeente Amsterdam

Map

Advies en afstemming

[redacted], G&O [redacted], Amstel III, G&O [redacted], [redacted] Project Amstel III, G&O

Documenten

N.v.t.

Behandelend ambtenaar (naam, telefoonnummer en e-mailadres)

[redacted], 5.1, 2, e [redacted], [redacted]@amsterdam.nl